

1. (28. 4.)

Kardinál Dominik Duka OP, arcibiskup pražský, vyhlásoval konání arcidiecézního eucharistického kongresu s názvem Eucharistia et labor ve dnech 28. 4. až 20. 6. 2019.

V letošním roce uplynulo 70 let od zmařené slavnosti Těla a Krve Páně; tato slavnost byla posledním veřejným vystoupením kardinála Josefa Berana. To je jeden z důvodů konání našeho skromného diecézního kongresu. Druhým důvodem je naléhavá výzva k naší očiště a odvaze jít cestou, kterou vytyčil zmíněný kardinál Beran svým heslem „Eucharistia et labora“ („Eucharistie a práce“). V nedělích před letošní slavností Těla a Krve Páně bude na závěr mše svaté zaznívat slovo o eucharistii.

V dnešní katechezi k eucharistickému kongresu se zastavíme u toho, že podle vzoru Ježíšovy Poslední večeře používáme při mši svaté chléb a víno, plody země a lidské práce.

Kdysi bývalo zvykem, že lidé, kteří přicházeli na mši, přinášeli chléb, který sami upekli doma, nebo dokonce víno, které zezlátlo na jejich zahrádce a vyzrálo v jejich sklepě. Odráží to i naše legenda o svatém Václavu, když říká, že kníže sám „pekl oplatky“ a „lisoval víno“. Lidé tedy přinášeli na oltář dary, v nichž nechali svůj vlastní čas, energii a práci, tedy vlastně kus sama sebe. Znamená to také, že se ke službě Bohu přinášely obyčejné, každodenní prvky, skutečný chléb náš vezdejší. Konečně to znamenalo, že materiální věci, které člověk bere ze stvoření a sám je dotváří, jsou dobré.

My dnes ke mši nepřinášíme vlastní potraviny, hostie jsou nekvašeným chlebem, který nemíváme doma na stole, víno ke mši je vybíráno jen mimořádně kvalitní a přírodní, nebývá v každé vinotéce. Ale přesto i nás dnes eucharistie učí stejné věci jako kdysi: Hmota není něco špatného, ale dobrého. Bůh materiální svět tvoří, dává, přijímá, proniká a zduchovňuje. Bůh také zve člověka, aby s ním v materiální oblasti spolupracoval: Bůh svět stvořil a člověk je pozván, aby jej dotvářel: z obilí pekl chléb a z hroznů dělal víno. A to, co člověk dělá, jeho práce a námaha, radosti i starosti, vše může být přineseno do bohoslužby a na oltář.

Heslo kardinála Josefa Berana znělo: „Eucharistia et labor“, Eucharistie a práce. Naš každodenní život, naše práce a povinnosti se slavením eucharistie úzce souvisejí. A čím více prožíváme naši každodennost s Bohem, tím lépe budeme také prožívat každou mši svatou.

2. (5. 5.)

Minule jsme mluvili o tom, že při mši následujeme Krista, který „vzal chléb a víno“. Dnes se zastavíme u toho, že nad nimi vzdal díky.

Děkování za pokrm a za nápoj, tak jak je to také zvykem v mnoha našich rodinách, bylo součástí židovského slavnostního jídla, kterým začínal předvečer sedmého dne v týdnu. Židovské děkovné a prosebné modlitby nad pokrmem použil u Poslední večeře také Ježíš. V nich má původ eucharistická modlitba, kterou používáme při mši.

V naší eucharistické modlitbě právem klademe největší důraz na proměňování, kdy kněz zvolna a zřetelně opakuje Kristova slova a všichni z úcty klečí. Tato část nás vynikajícím způsobem spojuje s Ježíšovou Poslední večeří a s jeho obětí na kříži, kterou Poslední večeře předznamenala. Neměli bychom ale přehlédnout tzv. epiklézi, což je prosba o Ducha svatého, kterou kněz říká dokonce dvakrát: Nejprve před proměňováním, když vztahuje ruce nad dary a prosí, aby je Duch svatý proměnil v tělo a krev Ježíše. Druhá epikléze je po proměňování – tehdy kněz prosí, aby Duch svatý proměnil ty, kdo půjdou ke svatému přijímání, v Ježíšovo tělo, kterým je církev. Důležitým prvkem eucharistické modlitby je také Amen – závěrečné zvolání všech přítomných. Znamená, že kněz se modlil také jejich jménem, že se všichni k jeho modlitbě připojili nasloucháním, že jí rozuměli a že jeho modlitbu potvrzují. A konečně eucharistickou modlitbu konáme „spolu s anděly a svatými“, jak zaznívá těsně před zpěvem *Svatý*. Eucharistická modlitba nás totiž spojuje s nebem.

3. (12. 5.)

Minule jsme mluvili o tom, že při mši následujeme Krista, který „vzdal díky nad chlebem a vínem“. Dnes se zastavíme u toho, že chléb rozlámal.

Rozlomení hostie během zpěvu *Beránku Boží* je tak nenápadným gestem, že se může snadno stát, že si ho někdo třeba ani nevšimne. V židovské večeři patřilo gesto lámání chleba otci, který se stará o svou rodinu a o ty, kdo jsou mu svěřeni. Bylo to také gesto pohostinnosti, péče o ty, kdo jsou chudí nebo na cestách. Když Ježíš rozlámal chléb, byl to shrnutí jeho celého životního příběhu, jeho rozdání se pro druhé a zároveň předznamenání jeho oběti na kříži. A konečně rozlámání chleba je gesto jednoty. Ti, kdo pojídají kousky jednoho chleba, patří k sobě.

Při mši se většinou láme jen jedna kněžská hostie, ale i dnes má toto gesto svůj význam. Eucharistie nás učí, že patříme do Boží rodiny, o kterou Bůh Otec pečuje. Učí nás také, že jsme chudými poutníky, kteří potřebují velkorysost svého Boha. Když se ve mši láme chléb, máme doslova před očima, že i pro nás Ježíš obětoval, rozdal svůj život. A když spolu s ostatními přijímáme chléb proměněný a rozlámaný na oltáři, Kristovo tělo, skutečně jsme s nimi sjednoceni, „zpečeni“ do jediného těla Kristova, kterým je církev.

4. (19. 5.)

Minule jsme mluvili o tom, že při mši následujeme Krista, který „chléb lámal“. Dnes budeme mluvit o tom, že jež – spolu s vínem – dával svým učedníkům.

Bůh stvořil člověka tak, že musí jíst a pít, bez pokrmu se neobejde. Ale aby lidem došlo, že ve skutečnosti se – více než bez jídla a pití – neobejdou bez Boha, stává se sám Boží Syn pokrmem a nápojem. A to, co v našem životě působí normální strava: totiž že udržuje život, dává sílu, také radost a jiskru, to nám nadpřirozeným způsobem dává přijímání eucharistie: udržuje náš život až tak, že bude trvat věčně, dává sílu mít rádi druhé, dává našemu vnitřnímu životu radost a jiskru Ducha svatého.

Kdykoli jíme normální pokrm, ten se v nás mění v naše tělo. Naše tělo si přizpůsobí jídlo. Ale kdykoli přijímáme eucharistický pokrm, děje se něco opačného. Ježíš v eucharistii je živý, on je silnější – a on si přizpůsobí nás. Svatým přijímáním se stáváme Ježíši podobnými: Už nežijeme my, ale žije v nás on. Můžeme mít rádi, jako měl on. Můžeme lámat a dávat svůj život pro druhé jako on. Můžeme žít věčně jako on. Jako byl on bez hříchu, tak také my dostáváme sílu hříchu odolat. Jako bylo jeho tělo vzkříšeno, tak bude také naše. Díky eucharistii.

5. (26. 5.)

Minule jsme mluvili o tom, že Ježíš dával svým učedníkům chléb a víno. Dnes se zastavíme u toho, že v eucharistických způsobách je opravdu on sám přítomen.

Když někteří z Ježíšových posluchačů slyšeli, že by měli jíst jeho tělo a pít jeho krev, přišlo jim to natolik absurdní, že přestali být jeho učedníky. A Ježíš je v tu chvíli nezadržel, aby se jim omluvil, že to bylo jen přirovnání. Když Ježíš, který je pravda a mluví pravdu, při Poslední večeři řekl: „To je moje tělo, to je moje krev...“, opravdu tomu tak bylo. A při každé mši slavené podle vzoru Poslední večeře tomu tak je: chléb sice vypadá a chutná jako chléb, ale je to Ježíšovo tělo, narozené z Panny Marie, ukřižované a vzkříšené; víno voní a chutná jako víno, ale je to Ježíšova krev, prolitá na kříži za všechny na odpuštění hříchů.

K přijímání eucharistie tedy přistupujeme s velikou láskou, touhou a úctou jako ke skutečnému Božímu Synu. Každé gesto přijímání, ať už do úst nebo na ruku, ve stoje nebo v kleče, má tuto víru v Kristovu přítomnost vyjádřit. Také eucharistii uchovávané ve svatostánku nebo přinášené nemocným náleží gesto lásky a úcty, kterým je pokleknutí.

Protože je v proměněném chlebě i po skončení mše skutečně přítomen Ježíš, velmi nám prospívá jakákoli modlitba před svatostánkem nebo ještě lépe před eucharistií vystavenou v monstranci. Adorace, klanění, projev víry a důvěry je tichým přebýváním v Ježíšově přítomnosti, díváním se na něj.

6. (2. 6.)

Minule jsme mluvili o tom, že Ježíš zůstává s námi v proměněném chlebě a víně. Dnešním tématem je, jak my můžeme žít eucharistickým způsobem života.

Ježíš řekl při Poslední večeři dvakrát: „Toto konejte“! Řekl to nejprve poté, co svým učedníkům podal k jídlu své tělo a krev. Řekl to podruhé, když jim umyl nohy. Vyslyšet tento jeho příkaz, konat to, co on si přál, znamená samozřejmě slavit mši svatou. Znamená to ale také svým životem žít naplňovat to, co mše znamená.

Při bohoslužbě v kostele se používá chléb náš vezdejší, každodenní chléb: Také to, co konáme ve všední den, můžeme žít jako Boho-službu, službu Bohu. Při mši se chléb a víno obětuje v modlitbě chvály: Svě každodenní záležitosti můžeme pojmout jako obětní dar pro našeho Boha a chválit v nich jeho jméno. Proměněný chléb se ve mši láme a rozdává: Každý den můžeme my lámat svůj život do množství povinností a protichůdných vztahů. Eucharistie do nás vlévá Boží lásku: Touto láskou, kterou ve svatém přijímání dostáváme, můžeme mít my rádi lidi okolo nás. V eucharistii Kristus zůstává přítomen i po skončení mše: Každý den můžeme mít radost, že ti, kdo se potkávají s námi, mohou se skrze nás setkat s Ježíšem.

Ke svatému přijímání přicházíme vždy jako chudí, kteří si nemohou nic zasloužit, a které Bůh přesto sytí eucharistickým chlebem. Eucharistický způsob života je, že my s podobnou velkorysostí, jakou má Bůh k nám, přistupujeme k těm, kdo se nám nijak nemohou odvděčit, kdo jsou potřební, anebo otravní či chudí.

7. (16. 6.)

Minule jsme mluvili o tom, že můžeme žít eucharistickým způsobem života. V dnešním posledním zamyšlení zmíníme, že eucharistie je přípravou na život věčný.

Když Ježíš při Poslední večeři podal svým učedníkům kalich se svou krví, řekl jim také, že už nebude pít z plodu révy, dokud nepřijde Boží království. My při každé mši po proměňování voláme: „Tvou smrt zvěstujeme, tvé vzkříšení vyznáváme, na tvůj příchod čekáme.“ Každé slavení eucharistie nás připravuje na věčnou hostinu v nebeském království, o níž Ježíš tak často hovořil ve svých podobenstvích.

Eucharistie nás učí, že Boží blízkost a lásku, kterou nyní můžeme vnímat jen pomocí symbolů a znamení, jednou zažijeme tváří v tvář. To je křesťanská naděje, to je zdroj naší vytrvalosti a houževnatosti. Jestliže chodíme na mši a věříme, že kdo jí Kristovo tělo a pije jeho krev, má život věčný, pak se na správnou příčku hodnot a prožívání dostávají naše osobní i rodinné radosti a starosti, ale i politické či ekologické problémy soudobého světa.

To proto, že v eucharistii jsou chléb a víno zcela proniknuty Boží mocí, takže jsou tělem a krví Krista. A my věříme a očekáváme, že až Kristus znovu přijde, bude „všechno ve všem“. To znamená, že podobným způsobem jako eucharistii pronikne a promění všechno stvoření a každého člověka. Tento viditelný svět je dočasný a všechno pomíjí. Ale Ježíš Kristus, který za nás dal své tělo a prolil krev, je věčný.